



Ἀρχιμ. Σαράντη Σαράντου

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονα, "Περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν"

Σεβασμιώτατε,

Ἀσπάζομαι εὐλαβῶς τὴ Δεξιὰ Σας.

Τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Πνευματικοῦ μου Πατρός, ὁ ὁποῖος τυγχάνει Πνευματικός φάρος τηλαυγής, ὀφθαλμός τῆς Ἐκκλησίας, πατέρας στοργικός, ἀσκητής, λιτός, φτωχικός, ταπεινός καὶ ἐλεήμων, θερμὰ φιλόκαλος, Σᾶς ὑποβάλλω τὸ παρὸν ὑπόμνημά μου, ἀφοῦ κατὰ παραχώρηση τοῦ Παντοκράτορος Τριαδικοῦ Θεοῦ, τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀνήκω, ἀνάξιος ὢν, στήν τιμιωτάτη χρεία τῶν ἐν χρείᾳ κληρικῶν.

Ὡς κληρικός τῆς Ἁγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας καὶ ὡς ἐν χρείᾳ κληρικός Αὐτῆς αἰσθάνομαι βαρύτατα προσβεβλημένος, γιατί πληροφοροῦμαι ὅτι ἡ Σεπτὴ Διοίκησή μας συζητεῖ τὸ θέμα τοῦ γάμου τῶν ἐν χρείᾳ κληρικῶν. Ἔχει μάλιστα συστήσει "εἰδικὴ ἐπιτροπὴ" πού "μελετᾷ" τὸ θέμα αὐτὸ ὡς καὶ γενικότερα τὸ θέμα τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν.

Ἀπορῶ ὅμως καὶ ἐξίσταμαι γιὰ τὸ θράσος νέου κληρικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος προτρέχων δημοσιεύει στὸν Ἐλεύθερο Τύπο τῆς Κυριακῆς 14 Νοεμβρίου 2004 ἄρθρο του μὲ ἐπικεφαλίδα "Ἐγκυρος καὶ κανονικός ὁ δεύτερος γάμος τῶν κληρικῶν".

Δέ θά παρασυρθῶ στήν προσπάθεια νά ἀναιρέσω τὰ γραφόμενα τοῦ ὡς ἄνω κληρικοῦ, ἀφοῦ ἀκόμα καὶ οἱ ἱεροσπουδαστές τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς εἶχαν τὴν ἐτοιμότητα νά διακρίνουν τὴν ἀταξία τοῦ κειμένου, τὴν παντελεῖ ἔλλειψη ἐπιχειρημάτων, τὴν πρωτοφανῆ περιφρόνηση τῆς μακροτάτης Παραδόσεως τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας μας καὶ τὴν ἀγωνία του νά ἐπιδείξει ἐκσυγχρονισμένη τὴν Ἐκκλησία μας, σύνδρομο νεόπλουτου ὕβριστοῦ.

Πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέδωσε καὶ ἀπέστειλε σ' ὅλους τοὺς κληρικούς τὰ πρακτικά τοῦ πρό διε-τίας συνεδρίου στὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸ Ρῶσο μὲ θέμα τὸ Γάμο. Στὴν περι-σπουδάστη εἰσήγησή του ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανε-πιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γ. Φίλιας ἀπέδειξε ἐπιστημονικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὅτι μόνο ἓνα Γάμο γνωρίζει ἡ Ἐκκλησία μας ἀκόμη καὶ γιὰ τοὺς λαϊκούς καὶ ὅτι ὁ δεύτερος γάμος δέν ἀποτελεῖ μυστήριο, ἀλλὰ οἰκονο-μία τῆς Ἐκκλησίας μὲ σκοπὸ τὴν πολυπόθητη γιὰ τὸ χριστιανό μετάνοια.

Τί μεσολάβησε μέσα σέ λιγότερο ἀπό δύο χρόνια, ὥστε ἡ σεπτὴ δι-οίκησή μας νά μᾶς στείλει ἀνατροπὴ τῶν ἐκλεκτῶν ἐπιστημονικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς τεκμηριωμένων θέσεων τοῦ κ. Γ. Φίλια; (Οἱ θέσεις ὅμως τοῦ κ. Καθηγητοῦ εἶναι λίγο ὡς πολὺ γνωστές σ' ὄλο τό χριστεπώνυμο πλήρωμα).

Ἐπιτρέπεται ἀπό ἓνα τόσο σοβαρὸ σῶμα, τό σῶμα τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας μας νά βγαίνει πρὸς τὰ ἔξω τέτοια ἀφερεγυότητα μέ μιὰ δίγλωσση στάση ἐντὸς τῆς τελευταίας διετίας γιὰ ἓνα τόσο καίριο θέμα;

Πῶς ἐπιτρέπει σέ νέο κληρικὸ νά ἐκδέτει καὶ νά προσβάλλει τό τίμιο πρεσβύτεριο, τοὺς μάχιμους ἐφημέριους πού σηκώνουν τό φορτίο τῆς πρώτης γραμμῆς τῆς ποιμαντικῆς διακονίας, μέ τὴν ἀπειρία του καὶ τὴν ἄγνοια τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Ἐκκλησίας μας;

Αὐθόρμητα λοιπὸν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νά ρωτήσω τὴ Σεπτὴ Διοίκησή μας: Πιστεύουμε ἢ ὄχι στὴν ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, πού μᾶς κατέστησε, ἐγγάμους ἢ ἀγάμους κληρικούς, στό ὕψος τῆς Ἱερατικῆς Διακονίας;

Ὡς μάχιμοι ἐφημέριοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, πού βρισκόμαστε στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς ποιμαντικῆς ἐν Χριστῷ διακονίας, προσπαθοῦμε, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, νά παρηγοροῦμε τοὺς τραχέως ἀγωνιζομένους πιστοὺς μας. Ἐπικαλούμαστε φανερά καὶ ρητὰ ἀλλὰ καὶ μυστικά τὴν ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γιὰ νά ἀντιμετωπίζουν ἡγεμονικά, ἡρωϊκά καὶ μαρτυρικά τίς ἀενάως ἀναφύομενες μικρές, μεγάλες ἢ ἀδιέξοδες δοκιμασίες, οἱ ὁποῖες συντελοῦν στὴν ἐν Χριστῷ τελείωσή τους.

Αὐτονοήτως καὶ στὴ δική μας (ἡμῶν τῶν ἐν χρεῖα κληρικῶν) τὴν ἐν Χριστῷ τελείωση δέ συντελεῖ ἡ ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Τί συνέβη τώρα ὥστε ἡ Σεπτὴ Διοίκησή μας νά ἀλλάξει τὰ δεδομένα τῆς πίστεώς μας δηλώνοντας ἐμμέσως πλὴν σαφῶς, ὅτι ἡ ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἀπιαστος ὄρος Θεολογικός καὶ ὄχι ἀπτή σωστικὴ πραγματικότητα μέσα στὴν Ἐκκλησία μας, μέσα στοὺς πιστοὺς, γιὰτί ὄχι καὶ στοὺς ἐν χρεῖα κληρικούς;

Ταπεινῶς φρονῶ καὶ υἱκῶς παρακαλῶ,

Σεβασμιώτατε,

Νά λάβετε ὑπ' ὄψη Σας τὰ ἑξῆς:

Οἱ ἱεροὶ Κανόνες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας βγαλμένοι ἀπὸ τὴ συνολικὴ Συνοδικὴ Ἀγιοπνευματικὴ καὶ φιλανθρωπότατη ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας μας δέν ἐπιτρέπουν γάμο στοὺς κληρικούς μετὰ τὴ χειροτονία τους, οὔτε πολὺ περισσότερο τό δεύτερο γάμο.

Αὐτός ὁ τρόπος ζωῆς εἶναι πιά ριζωμένος στὶς συνειδήσεις τῶν (συνειδητῶν-πιστῶν) κληρικῶν ὄλων τῶν βαθμῶν. Ἀπ' ὅσο ὡς παθῶν γνωρίζω, δέν ὑπάρχουν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐν χρεῖα κληρικοί, πού νά μὴ στέκονται στό ὕψος τῆς πατρικῆς εὐθύνης καὶ τῆς ποιμαντικῆς ἐν Χριστῷ διακονίας. Σπάνιες ἐξαιρέσεις ἐπιβεβαιώνουν τὸν κανόνα τῶν ἐντίμων κληρικῶν. Ἐξ' ἄλλου τό πλήρωμα τῶν λαϊκῶν ποτέ δέν θά μπορούσε νά διανοηθεῖ παντρολογήματα σέ κληρικούς.

Ὁ μακαριστὸς Γέροντας π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος ἔχει ἀπαθανάτισει στὰ Ἀπομνημονεύματά του ὑποθετικὴ στιχομυθία συζύγων πού βρισκονται μέσα στὴ Θεία

Λειτουργία καί ἐνδιαφερόμενοι γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἄγαμης θυγατέρας τους σιγοψιθυρίζουν σχολιάζοντας μεταξύ τους τά ἱκανά συζυγικά προσόντα τοῦ Λειτουργοῦ, πού τόν θεωροῦν ὑποψήφιο γαμπρό γιά τήν κόρη τους. Ὅμορφιά, λεβεντιά, πιθανή συζυγική πιστότητα, χρηματικές ἀποδοχές, κουλτούρα, ἐνδιαφέροντα, μόρφωση, κοινωνικό πρεστίτζ, ἀποτελοῦν τό ἀντικείμενο τῆς κρυφισυζητήσεως τοῦ ζεύγους ἐντός τῆς... θείας Λατρείας...

Πόσα ἄλλα δεινά μποροῦν νά προκύψουν προβλέψιμα ἢ ἀπρόβλεπτα, ἂν κάποιος προχωρήσουν στό ξεκοίλιασμα τῶν Ἱερῶν Κανόνων!

Ἀπό ὅλα αὐτά τά δεινά τόσο τόν ἴδιο τόν ἱερέα (τήν οἰκογένειά του) ὅσο καί ὅλο τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, γλυτώνουν οἱ θεόπνευστοι Ἱεροί Κανόνες: ΙΖ' τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, Γ' καί ΜΗ' τῆς Πενθέκτης, ΙΒ' καί ΚΔ' τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Ζ' Νεοκαισαρείας. Οἱ ἱεροί αὐτοί Κανόνες ἀπορρέουν ἀπό τίς ποιμαντικές ἐπιστολές τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Α Τιμοθ. 3,1-10, Γαλ. 6,1-11. Τό κείμενο τῶν παραπάνω ἱερῶν Κανόνων, ἡ ἐρμηνεία καί τά θεόπνευστα σχόλια τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου ἀποδεικνύουν πόσο συνετοί, προσγειωμένοι, θεωμένοι καί εὐφύεστατοι ἦταν οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας, πού πῆραν αὐτά τά μέτρα γιά τούς κληρικούς.

Κάποιοι ἐκ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, πολύπειροι καί βαδυνούστατοι δέν βιάζονται νά χειροτονήσουν νεόνυμφους ὑποψήφιους κληρικούς. Περιμένουν νά τούς δοῦν μέ ἓνα ἢ δύο παιδάκια, νά δοκιμάσουν δηλ.τὴν ἱκανότητά τους ὡς οἰκογενειάρχων κατὰ τήν ἀπαίτηση τοῦ ἀποστόλου Παύλου καί κατόπιν νά προχωρήσουν στή χειροτονία. Ἐτσι ἔχουν περισσότερα ἐγγέγραφα ἐπιτυχίας στήν καλή διοίκηση τῆς εὐρύτερης οἰκογένειας, τῆς ἐνορίας, στήν ὁποία πρέπει νά ἀναδειχθοῦν καλοί προϊστάμενοι.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐν χηρείᾳ κληρικῶν ἔχει ἐκφράσει τήν ἐπιθυμία νά ἔλθει εἰς δευτέρου γάμου κοινωνίαν μετὰ τήν κοίμηση τῆς πρεσβυτέρας του. Ὅλοι οἱ ἐν χηρείᾳ κληρικοί πιστεύουν καί ἐπικαλοῦνται τήν ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού τά ἀσθενῆ θεραπεύει καί τά ἐλλείποντα ἀναπληροῖ, νά τούς ἀξιώσει νά φθάσουν νικητές στό τέλος, στήν ἐν Χριστῷ θέωση. Ἐπειτα πῶς εἶναι δυνατόν ἢ εὐαίσθητη καί καλλιεργημένη ἱερατική ψυχή νά λησμονήσει τίς ἐκλεκτές ἐμπειρίες τοῦ ὁμορφοῦ συζυγικοῦ κοινοβιακοῦ βίου; Εἶναι δυνατόν νά νεκρώσει ἓνα τόσο ζωντανό κομμάτι τῆς ζωῆς του, τήν περίοδο τῆς συζυγικῆς ζωῆς; Ἄν τό πετύχει αὐτό, ἀναπηρία ψυχική θά καταφέρει νά δημιουργήσει στό εἶναι του.

Ἀκόμη καί λαϊκοί - ἄνδρες καί γυναῖκες - μετὰ τήν κοίμηση τοῦ συντρόφου τους δέν ἐπιδιώκουν δεύτερο γάμο, ἐπειδή πιστεύουν, ὅτι ὁ σύντροφός τους δέν ἔχει ἀφανισθεῖ, δέν ἔχει ὑπαρξιακά μηδενισθεῖ, ἀλλά ζεῖ στίς καλύτερες πνευματικές συνθήκες τῆς θριαμβευοῦσης Ἐκκλησίας. Ἀναμένουν Χριστοκαρτερικά τή δεύτερη συνάντηση μετὰ τοῦ μεταστάντος συντρόφου τους στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, ἔνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλά ζωή (μετὰ τοῦ δοξασθέντος Χριστοῦ) ἀτελεύτητος, πανευφρόσυνος, χριστοδικαιωμένη, σύμφωνα μέ τίς θεόπνευστες Καινοδιαθηκικές ρήσεις. Ἡ μοναδικότητα τοῦ συζυγικοῦ προσώπου πάντοτε ἦταν ὁ ἐπιδιωκόμενος στόχος γιά ὅλους τούς συνειδητούς χριστιανούς μέ ἀπόλυτη χριστοθεσμική κατοχύρωση γιά τούς κληρικούς τῆς Ἀγιοπάτης Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Ὁ ὀρθόδοξος κληρικός ζεῖ μυστηριακά καί εὐχαριστηριακά τή μοναδικότητα τοῦ συζυγικοῦ προσώπου καί τή διδάσκει στό ποιμνίό του. Ἄν καταργηθεῖ αὐτή ἡ μοναδικότητα, φαντάζεσθε τί θά συμβεῖ στό σῶμα τῶν λαϊκῶν;

Ὅσοι πιστεύουν καί ἀγωνίζονται τόν καλόν ἀγῶνα τῆς χριστιανικῆς ἐν τῷ σεμνῷ γάμῳ ζωῆς, λαϊκοί καί κληρικοί, πιστεύουν στήν κλήση τοῦ Χριστοῦ πρός τόν χηρεύοντα ἢ τή χηρεύουσα γιά ἓνα ἀνώτερο, πνευματικότερο, παρθενικό τρόπο ζωῆς, τόν ὁποῖο ἀκριβῶς ἐνεκαίνιασε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὡς δεῦτερος Ἀδάμ μέ τόν ὑψηλό καί ἀξιοζή-λευτο παρθενικό βίον Του. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ εὐφύε-στατος, θεοφώτιστος καί πολυχαρισματοῦχος κήρυκας τῆς μετανοίας ἐγκωμιάζει στόν περί Παρθενίας λόγο του τόν ἀναβιβαζόμενο ἀπό τήν ἄκτιστη Χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος στήν τιμή καί στό στέφανο τῆς χηρείας. Εὐχεται ὁ Χρυσορρόας ρήτορας νά ἀξιοποιηθεῖ τό χάρισμα ἀπό τόν ἐν Κυρίῳ χηρεύσαντα. Ὅλα αὐτά διατυπώνονται σέ μιά ἐποχή πολύ πλησιέστερη πρός τή σαρκολατρική εἰδωλολατρεία συνδυασμένη μέ τήν πλάνη τῆς πολυθεΐας.

Ἄν αὐτά, λοιπόν, τά διαπιστώνουμε στή ζωή τῶν πιστῶν λαϊκῶν, πόσο ἀνώτερα θά πρέπει νά τά συναντοῦμε στή ζωή τῶν κληρικῶν. Οἱ ἱερεῖς τοῦ Ὑψίστου εἶναι (ἢ ἀγωνίζονται νά εἶναι) οἱ πνευματικοί ἄνθρωποι καί ἄν μάλιστα εἶναι καί Πνευματικοί, ἐκούσια ἀγωνίζονται νά ὑποτάξουν τό χεῖρον τῷ κρείττονι, τήν ἁμαρτωλή ροπή πρός τόν ἡγεμονικό πνευματικό χριστοάνθρωπο. Πασχίζουν νά λυτρωθοῦν ἀπό τίς νομοτελειακές ἐπιταγές τῆς φύσεως καί νά γίνουν ἀπλᾶ καί καθαρά Χριστοπρόσωπα. Βγαίνουν ἀναγεννημένοι πνευματικά μετά ἀπό τήν ἀπέραντη ὀδύνη καί τήν ὑπερβολική θλίψη τοῦ πένθους. Ἔτσι ἡ χηρεία μπορεῖ νά ἀποτελέσει χαρισματικό ὄροσημο γιά τόν χῆρο κληρικό. Μέ τό ἐν Χριστῷ ἐνδουσιαστικό φρόνημα καί τή χειραγωγική συμπαράσταση τοῦ πνευματικοῦ πατρός μπορεῖ νά γίνει ὁ κληρικός ὁ ἐν Χριστῷ νέος ἄνθρωπος. Χαρά καί ἀγαλλίαση πλημμυρίζει τήν ἱερατική καρδιά ὡςάκις "μετά παρρησίας καί ἀκατακρίτως" γίνεται λειτουργός τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Δέν εἶναι σπάνιες οἱ περιπτώσεις τῶν ἐν χηρείᾳ λαϊκῶν πιστῶν πού ζοῦν τό θαῦμα τῆς ἐνότητος τῆς στρατευομένης μετά τῆς θριαμβευ-ούσης Ἐκκλησίας. Ὅταν τό ἓνα μέλος τῆς συζυγίας μεδίσταται στή θριαμβεύουσα, ἀπελευθερωμένο πιά ἀπό τή συμβατικότητα καί ματαιότητα τοῦ παρόντος ρευστοῦ μεταπτωτικοῦ κόσμου, εὐχεται στόν Ὑψιστο γιά τήν οἰκογένεια πού ἄφησε. Ἀπό τά ἀγαθά καί λίαν εὐεργετικά ἀποτελέσματα τῆς προσευχῆς τοῦ κεκοιμημένου, ἀντιλαμβανό-μαστε τίς ἀσύλληπτες ἐκκλησιολογικές διαστάσεις πού παίρνει ἡ ἐν Χριστῷ οἰκογένεια. Ζεῖ καί κινεῖται καί χριστοκαταξιώνεται μέσα στή στρατευομένη μας Ἐκκλησία καί φθάνει μέχρι τά κράσπεδα τῆς θριαμβευούσης. Βιώνουμε αὐτήν τήν ἀλληλοπεριχώρηση τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας μέ τή θριαμβεύουσα μέσα στή θεία Λειτουργία, ἐφόσον ἐνώπιον τοῦ παρόντος Θυσιαζομένου καί Ἀναστάντος Κυρίου μας, ἐμεῖς προσευχόμαστε γι' αὐτούς καί ἐκεῖνοι γιά μᾶς. Τό καταληκτικό λόγιο τῆς Ἱερᾶς Ἀκολουθίας τοῦ Γάμου "Παράλαβε τούς στεφάνους αὐτῶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ Σου ἀσπίλους καί ἀμώμους καί ἀνεπιβουλεύτους διατηρῶν αὐτούς εἰς τούς αἰῶνας" ἐπιμαρτυρεῖ τήν ὑπερβατική ἐκκλησιολογική διάσταση τοῦ Μυστηρίου τοῦ γάμου, πού γεννιέται μέσα στή στρατευομένη Ἐκκλησία μας καί ὀλοκληρῶνεται στήν ἐνδοξη ἀπέραντη οἰκογένεια τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

Μέ κανένα ζεῦγος ὁ φιλανθρωπότατος Σωτήρας μας, Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός δέν ὑπέγραψε συμβόλαιο ταυτόχρονης ἐξόδου τῶν συζύγων ἀπό τόν παρόντα κόσμο. Αὐτό τό γνωρίζουν ἅπαντες οἱ λαϊκοί πιστοί καί πολύ εὐκρινέστερα τό γνωρίζουν οἱ κληρικοί, οἱ ὁποῖοι πρό τῆς χειροτονίας τους γνωρίζουν τίς πιθανότητες ἐξόδου τοῦ ἑνός ἐκ τῶν δύο συζύγων καί παρά ταῦτα ἀποφασίζουν. Ἀγωνίζονται μέσα στόν ἱερό στίβο τοῦ γάμου, ἀγιάζονται, δίνουν κραταιούς ἀγῶνες μέ τήν ἐνίσχυση τοῦ ἀγωνοδέτου Χριστοῦ, αὐξάνεται καί πληθύνεται ἡ οἰκογένεια καί σέ κάποια στιγμή πρόωμη ἢ ὕψιμη καλεῖται τό ἓνα μέλος τῆς οἰκογένειας στή

Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ πανηγυρίζαν τὴν ἡμέρα τῆς ἐξόδου ὡς dies natalis (=ὡς ἡμέρα γενέθλιο στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν). Αὐτὰ ἐμεῖς τὰ διδάσκουμε σὺς πιστοὺς μας καὶ ἡ παρηγορία τους εἶναι ἀφάνταστη. Τὰ ἴδια ἀκριβῶς δὲν ἰσχύουν γιὰ τὸν ἱερέα καὶ τὴν οἰκογένειά του; Ὅχι μόνο τὰ ἴδια, ἀλλὰ ἡ ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χορηγεῖ διπλῆ, τριπλῆ, πολλαπλῆ παρηγορία στὸν πενθοῦντα κληρικό, ὥστε νὰ ἀποτελεῖ ἀρχέτυπο ἄνωθεν παρηγορουμένου. Γιαυτό καὶ ὁ λόγος τῆς παρηγορίας του πρὸς τοὺς ἐλαχίστους ἀδελφούς εἶναι πειστικός, ἀφοῦ βγαίνει ἀπὸ ἐμπειρία ὀδύνης συνδυασμένης μὲ τὴν ἄκτιστη θεοχαρίτωτη παρηγορία.

Ἀπὸ τὴν τριακονταετῆ ἐμπειρία μου ὡς τοῦ ἐλαχίστου τῶν πνευματικῶν - ἐξομολόγων τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχω διαπιστώσει ὅτι παραπλήσια εἶναι ἡ κατάσταση τῶν κληρικῶν πού βρίσκονται σὲ διάσταση ἢ σὲ διάζευξη μὲ τίς πρεσβυτέρες τους.

Σύμφωνα μὲ τίς θεόπνευστες Καινοδιαθηκικές πληροφορίες, μετὰ τὴ νηστεία τῶν σαράντα ἡμερῶν ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός δεινῶς ἐπειράσθη ἀπὸ τὸ Σατανᾶ στό Σαραντάριο ὄρος ...*καὶ τελέσας πάντα πειρασμὸν ἀπέστη ἀπ' Αὐτοῦ ὁ Διάβολος*, μᾶς λέγει ἡ Καινὴ Διαθήκη. Ἀντίστοιχα καὶ ἀνάλογα μὲ τίς ἀντοχές μας ἐπιτρέπει ὁ πειρασθεὶς Κύριός μας καὶ μεῖς νὰ πειραζόμεστε γιὰ μεῖζονες πνευματικές ἐπιδόσεις. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς τοὺς πειρασμούς εἶναι ἡ χηρεία ἢ ἡ ἀδυναμία τῆς πρεσβυτέρας ἢ καὶ τῶν δύο γιὰ νὰ κρατήσουν ἀδιάσπαστη τὴ συζυγία. Ὁ σύν Θεῷ πολυμέτωπος τιτάνιος ἀγώνας πού διεξάγει ὁ κληρικός γιὰ νὰ κρατήσῃ ἀμείωτη τὴν Ἱερατικὴ του ποιμαντικὴ προσφορά καὶ παράλληλα νὰ διευθετεῖ τὰ πελώρια οἰκογενειακά του προβλήματα "εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν" τὸν καθιστοῦν ἐμπειρότερο, διακριτικότερο καὶ συμπαθέστερο στό ποίμνιό του.

Σηκώνει τὸ Σταυρό τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ ἐν χηρείᾳ κληρικός καὶ ὁ διαζευγμένος κληρικός καὶ κατὰ μυστικό, θαυματουργικό καὶ χαρισματικό τρόπο παρηγορεῖται ἀπὸ τὸν Παράκλητο, κραταιώνεται καὶ γίνεται, σταυρούμενος, τύπος τῶν πιστῶν. Ὁ λόγος τοῦ δεινοπαθοῦντος κληρικοῦ ἔχει μερικές φορές μεγαλύτερη ἀπήχηση στίς καρδιές τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπίστων, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς ἐμφυτῆς συμπαθείας, λυποῦνται τὸν πάσχοντα κληρικό, ἔρχονται χωρὶς νὰ τὸ πολυκαταλαβαίνουν πιό κοντὰ στὴν Ἐκκλησία καὶ τελικά συμπάσχοντας μὲ τὸν πάσχοντα κληρικό, συμπαθοῦν τὴν Ἐκκλησία μας, ἐξομολογοῦνται, μετανοοῦν, ὀρθοδοξοῦν, ὀρθοπρακτοῦν, σφίζονται.

Μεγαλεῖα κατασκευάζει ἡ ἄκτιστη Χάρη τοῦ Κυρίου μας. *Ποιῶν θαυμάσια μεγάλα μόνος*. Γιατί αὐτὰ τὰ θαύματα τῆς πίστεώς μας θέλει ὁ ἀρθρογράφος ἱερέας νὰ μᾶς τὰ στερήσῃ...; Ἀφοῦ δὲν ἔχει ἐμπειρία ἀπὸ τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς ἐν Κυρίῳ Σταυρώσεως καὶ Χριστοπαρακλήσεως, γιατί θέλει νὰ μᾶς ἐμβάλῃ στὰ κοφτερά γρανάζια τοῦ κοσμικοῦ, δηλαδή τοῦ δαιμονικοῦ φρονήματος;

Ὅχι μόνο δαιμονικό φρόνημα ἀλλὰ καὶ πραγματικὴ κόλαση ζοῦν οἱ περισσότεροι λαϊκοί, οἱ ὁποῖοι ἔσπευσαν νὰ "ξαναφτιάξουν τὴ ζωὴ τους" καὶ ἔπεσαν στὰ χειρότερα, στὰ πολυπλοκότερα, στὰ ἀδιέξοδα.

Μὲ τίποτα δὲν μπορῶ νὰ διανοηθῶ ὅτι ἡ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ παρασυρόμενη ἀπὸ τὸν ἄπειρο ἱερέα θὰ μᾶς μπλέξει τοὺς ἐν Χριστῷ χήρους κληρικούς, μακαριζομένους ἀπὸ τὸν ἱερό Χρυσόστομο, σὲ λογισμούς καὶ ἐξευτελισμούς τοῦ τύπου πού περιέχονται στὸν "Ἐλεύθερο Τύπο". Μὲ τίποτα δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω ὅτι οἱ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς μας θὰ ψηφίσουν τὴν κόλαση

καί ὄχι τόν ἀγώνα πού ὀδηγεῖ στόν Παράδεισο γιά κάθε κληρικό πού τοῦ συμβαίνει ἢ ὡς ἄνω δοκιμασία.

Ἄν, παρά ταῦτα, ἡ εἰδική Ἐπιτροπή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρακινήμενη ἀπο τόν νέο κληρικό ἢ ταυτισμένη μαζί του "θεσμοθετήσει" ἄλλα, ἀλλότρια, μὴ "ἐπομένη τοῖς Ἁγίοις ἡμῶν Πατράσι" εἶναι σάν νά βροντοφῶναι στό σύγχρονο κόσμο, ὅτι στέρεψε πιά ἡ ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στούς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας καί τά πάντα εἶναι sex, sex, sex, ... καί τίποτα ἄλλο.

Πολύ φοβοῦμαι ὅτι καί πάλι ἡ Νέα Ἐποχή ἀπλώνει τά πλοκάμια τῆς στά ἱερά μας Μυστήρια, πού εἶναι γεμάτα Θεία Χάρη καί πλούσια ἀνθρωπιά. Ἡ Νέα Ἐποχή βομβαρδίζοντας τόν καίριο θεανθρώπινο θεσμό τοῦ γάμου καί τήν κατ' οἶκον Ἐκκλησία ἀποβλέπει στήν πλήρη διάλυση τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ἐκκλησιολογικά καί ἐκ τῆς ἐμπειρίας τεκμηριωμένο ὅτι ἡ ἀπλῆ ἱερατική σύνεση, συνδυασμένη μέ τήν εὐθύνη τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς τῶν ὀρφανῶν παιδιῶν, καθῶς ἐπίσης ἡ ἀκοίμητη φροντίδα τοῦ ἱεροῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ ἐπιβραβεύονται ἀπό τόν ἀγωνοδότη Χριστό, ὁ Ὅποιος μέ θεϊκή ἀρχοντιά προσφέρει κτιστές καί ἄκτιστες εὐεργεσίες.

Ἐπώνυμος διαζευγμένος κληρικός καθῶς καί ἡ ἐλαχιστότητά μου μετά ἀπό μακροχρόνια δοκιμασία βιώνουμε μαζί μέ τίς πάμπολλες πίκρες, ἀπίστευτη ἐσωτερική, ἄνωθεν ἄκτιστη παρηγορία μαζί μέ τήν πλουσιότατη εὐλογία στά παιδιά πού ἔμειναν χωρίς μητέρα.

Ἀντιλαμβάνεσθε,

Σεβασμιώτατε,

Πόσο σφυρηλατεῖται ἡ ψυχὴ τοῦ ἐν Χριστῷ πενθοῦντος κληρικοῦ ἀνάμεσα στήν ὀδύνη καί στό ἱερό θυσιαστήριο, ἀνάμεσα στίς ἀναρίθμητες ποιμαντικές ὑποχρεώσεις καί στήν ἄβυσσο τῶν οἰκογενειακῶν προβλημάτων πού χρειάζονται ἀκατάπαυστα ἄμεσες καί ἐναλλακτικές λύσεις. Ἐνα μόνο ἔτος χηρείας εἶναι, μέ τή βοήθεια τοῦ Κυρίου, ἐμπειρία ὀλόκληρης ζωῆς.

Εἶναι δυνατόν μετά ἀπό τόση καί τέτοια περιπέτεια ζωῆς, ὁ ἀκατάπαυστα ἀπείρω ἐλέει Κυρίου προσεδρεύων στό ἱερό θυσιαστήριο νά διανοεῖται παντρολογήματα, προῖκες, γαμπρίσματα, ὑπολογισμούς, ἐρωτοτροπίες, πού μόνο στά νέα παιδιά - ἀγόρια καί κορίτσια - ταιριάζουν, μέχρι νά ταιριάξουν;

Ποῦ μυαλό γιά δεύτερη σύζυγο! ποῦ ἔγνοια γιά ἔρωτες καί γιά σέξ! Ἡ ἄκτιστη Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος "ποιεῖ σύν τῷ πειρασμῷ καί τήν ἔκβασιν". Μεταποιεῖ τό ἐρωτικό, συναισθηματικό, σεξουαλικό, σαρκικό φρόνημα, σέ ἀγάπη μεῖζονα καί ἐνδιαφέρον ἀνώτερο γιά τήν ἐν Χριστῷ προσφορά πρὸς τήν Ἐκκλησία.

Ἱεροσυλία καί προδοσία πρὸς τό Χριστό, πρὸς τήν Ἐκκλησία καί πρὸς τό πρόσωπο τῆς μεταστάσης πρεσβυτέρας δά ἦταν νά ἐπέτρεπε ἡ Ἁγιωτάτη μας Ἐκκλησία καί ἡ συνείδησή μας νά σχεδιάζουμε δεύτερο γάμο.

Ἀκαταμάχητο ἐπιχείρημα ἴσως ἀποτελεῖ ἡ φροντίδα τῶν παιδιῶν καί ἡ ἀνατροφή τους. Ποιός θά μεγαλώσει τά ὀρφανά; Ποιός θά τά περιποιηθεῖ;

Ἄν ὅμως ὁ λειτουργός τοῦ Ὑψίστου πιστεύει στήν οἰκονομία τοῦ Θεοῦ πού τόν ἐστέρησε ἀπό τήν πρεσβυτέρα καί βασίλισσα τοῦ σπιτιοῦ του, πολύ περισσότερο θά πρέπει νά πιστεύει στήν "πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν" θεία οἰκονομία γιά τήν τύχη τῶν παιδιῶν του. Ἡ προσωπική ἀγαπητική πρόνοια τοῦ μεγάλου Θεοῦ θά ἐμπνεύσει στόν ἱερέα διακριτικούς τρόπους ἀγωγῆς καί προσφορᾶς μητρικῆς στοργῆς. Ἄπειρες περιπτώσεις, ἀπίθανους τρόπους μπορεῖ νά μεθοδεύει ὁ Ἅγιος Θεός γιά τήν προστασία, τήν ἀγωγή καί τήν πρακτική περιποίηση τῶν ὀρφανῶν. "Ὀρφανόν καί χήραν ἀναλήψεται..." διαβεβαιώνει ὁ ψαλμωδός στόν Ι45^ο ψαλμό του. Μητέρα φιλόστοργη γίνεται ἡ ἴδια ἡ Παναγία πού γλυκαίνει καί μαλακώνει τά βαδιά τραύματα. Ἄλλωστε ἀπό τήν κοινή πείρα τῆς ζωῆς φαίνεται ὅτι πολύ σπάνια καταφέρνουν τά παιδιά νά δεχθοῦν γιά μάνα μιᾶ ἄλλη δεύτερη, ἐκτός ἀπό τήν πραγματική τους μάνα. Μία μάνα ἔχει ὁ καθένας μας. Εἶναι μοναδική καί ἀνεπανάληπτη ἡ μάνα. Ἡ δεύτερη εἴτε τό θέλει εἴτε δέν τό θέλει θά εἶναι πρόκληση ζήλειας καί διαφόρων ψυχολογικῶν ἀντιδράσεων. Γιατί ποτέ δέν μπορεῖ νά καταλάβει τή μοναδική θέση, τή φυσική καί ὑπερφυσική θέση ἡ δευτέρα μάνα μέσα στήν ὑπερευαίσθητη παιδική ψυχή. Καί μόνο ἡ λέξη μητριά ἤχει δυσάρεστα στά αὐτιά ὄλων μας.

Ἔχουν τά παιδιά δυνατή ἀναπληρωτική μνήμη γιά τή μάνα τους. Ἔχουν τά παιδιά ἐξαιρετική μνημονική ἰκανότητα ὥστε νά κρατοῦν ὀλοζώντανη τή μορφή, τά λόγια, τή στοργή καί τήν προσωπικότητα τῆς μάνας. Κάθε στιγμή μποροῦν νά ἀναπαραστήσουν ἀγαπητικές μητρικές σκηνές τοῦ παρελθόντος, νά τίς κάνουν χορταστικό παρόν καί νά τρέφονται συνέχεια μέ αὐτό τόν ἀστείρευτο μητρικό πλοῦτο. Προτέρημα ἐπομένως εἶναι καί ἀπό αὐτῆς τῆς πλευρᾶς τό ὅτι ἔστω καί τυπικά ἐμποδίζεται ὁ παπᾶς νά πάρει δεύτερη γυναίκα.

Καλύτερα ἀπό μικρά τά παιδιά νά παιδαγωγοῦνται καί νά ψήνονται στήν πραγματικότητα πού τούς δημιούργησε ἡ παραχώρησε ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Ἡ ἀρετή θέλει σκληρότητα μᾶς λέγει ἰδιαίτερα ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, πού δοκίμασε τά δεινά τῆς χηρείας, ἀλλά καί χάρηκε τήν ὀμορφιά τῆς παρθενίας.

Αὐτά τά παιδιά ἤδη τά ἔχει τιμήσει ὁ Χριστός. Τα ἔχει σταυρώσει ἰδιαίτερα. Μέ τό Σταυρό τό δικό Του. Μέ τή πικρή γεύση τοῦ θανάτου ἀλλά καί τή ζωντανή ἐλπίδα στή ζωή πού ἀκολουθεῖ μετά ἀπ' αὐτόν. Τά ἔχει τιμήσει ὁ Χριστός μέ τή γνώση τοῦ ζωηφόρου θανάτου Του πού ὀδηγεῖ στήν Ἀνάσταση. Σέ ἀνάσταση τῶν προσώπων τους βαδιά καί ὑπαρξιακή θέλει νά μυήσει ὁ Ἐπουράνιος Πατέρας τούς μικρούς καρπούς τῆς ἱερατικῆς οἰκογενείας, πού οἱ διαστάσεις της ἀπλώνονται στή θριαμβεύουσα Ἐκκλησία μέ τή μετάσταση σ' αὐτήν τῆς μητέρας καί πρεσβυτέρας. Μεγάλη φιλοσοφία, μεγάλη θεολογία, μεγάλη παιδαγωγία μέ τόν τρόπο Του κατεργάζεται ὁ Θεός στά μικρά παιδιά Του: Τή θεολογία τοῦ θανάτου καί τή θεολογία τῆς Ἀναστάσεως. Ταυτόχρονα ἐτοιμάζονται ρεαλιστικά γιά τό μεγάλο βιωτικό ἀγώνα, γιά τόν ἀγώνα τῆς καθημερινῆς σκληρῆς ζωῆς.

Καταλήγοντας ἄς μᾶς ἐπιτραπεῖ νά ξανατονίσουμε: Στό χῆρο ἱερέα καί στά παιδιά ἀγάπη γίνεται ὁ Χριστός. Συντροφικότητα ὁ Χριστός. Φιλία ἄρρηκτη ὁ Χριστός. Οἰκειότητα καλλιεργεῖται ἀκατάπαυστα μέ τό Χριστό. Στή χήρα ἱερατική οἰκογένεια πού πυρώνεται μέσα στή θεία Εὐχαριστία ἀναγκαία καί ζωντανή ἐλπίδα εἶναι ὁ Χριστός. Ἔτσι μετά τό πένθος καί τήν τραγικότητα ἀναβλύζει ἡ δοξολογία.

Τὰ παραπάνω ἀναλογικῶς ἰσχύουν καί γιά τὰ παιδιά τοῦ διαζευγμένου κληρικοῦ, τὰ ὁποῖα θά ἀποκτήσουν πολλαπλές ἐμπειρίες ἀπό τή δοκιμασία πού καρτερικά μαζί μέ τόν κληρικό πατέρα τους ὑπομένουν.

Ἄς πάψουν λοιπόν τὰ βέβηλα χεῖλη νά ζητοῦν ἀνεύδυνα τήν κατάλυση αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπινου καί ἱεροπρεποῦς τρόπου ζωῆς. Ἄν μποροῦν νά σταθοῦν μέ λίγο σεβασμό μπροστά στήν πενθοῦσα ἤ πολυτραυματισμένη ἱερατική οἰκογένεια, ἄς ποῦν μόνο εἰλικρινά γι' αὐτήν ἓνα: **Κύριε ἐλέησον...**

Σεβασμιώτατε,

Σᾶς παρακαλῶ νά διαβιβάσετε τό παρόν ὑπόμνημα, ἀπόσταγμα βαθιάς ψυχικῆς ὀδύνης συνδυασμένης μέ ἄφατη δοξολογία πρὸς τόν Πάνσοφο Τριαδικό Θεό γιά τήν ἐκλεκτή Του Πρόνοια πρὸς τήν ἱερατική οἰκογένειά μου καί οἰκογένειά Του, πρὸς τό Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπό μας καί Πρόεδρο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο, γιά νά μεταφέρει τήν ἐμπειρία μας στήν εἰδική ἐπιτροπή καί νά ἀποτρέψει τόν εὐτελισμό καί τή διακωμώδηση καί τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου καί τῆς Ἱερωσύνης ἀπό τὰ Μ.Μ.Ε. πού ἤδη ἔχει ἀρχίσει νά διαφαίνεται.

Μετά τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ

Ἀρχιμ. Σαράντης Σαράντος

Ἐφημέριος Ἱ. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀμαρουσίου